

Bijlage 26: Soorten gehechtheidsrelaties¹

Het belangrijkste instrument om de kwaliteit van gehechtheid te meten is de 'vreemde situatie'-procedure waarbij de ouder/opvoeder en het kind eerst in een kamer worden gebracht en de ouder/opvoeder daarna de kamer voor korte tijd verlaat. Op basis van de reacties van het kind bij de hereniging met de ouder, in deze voor hem onwennige situatie, wordt hij ingedeeld bij een bepaald type gehechtheidsrelatie. De vier onderstaande types van gehechtheidsrelaties worden gekoppeld aan verschillende opvoedingsstijlen.

Type relatie	Kenmerken kinderen	Kenmerken ouders
Veilig gehecht	evenwichtig, weten ook goed om te gaan met negatieve ervaringen	responsief ² en sensitief ³ voor de behoeften van het kind
Onveilig gehecht: angstig-vermijdend	vermijden situaties die stress met zich mee kunnen brengen en/of trachten zich overdreven flink te houden	moeilijk in staat om met lastig gedrag van het kind om te gaan
Onveilig gehecht: angstig-afwerend	zien geen kans hun emoties onder controle te houden en vragen op een inadequate wijze aandacht van hun ouders	enerzijds te opdringerig en anderzijds te weinig geruststellend
Onveilig gehecht: gedesorgeriseerd	laten ongericht gedrag zien en weten eigenlijk in allerlei situaties niet hoe ze zich moeten gedragen	inconsequent, soms vertrouwen gevend en soms angst inboezemend

Onderzoek naar de kwaliteit van gehechtheid bij jonge kinderen geeft aan dat grootste groep kinderen (wereldwijd ongeveer 65%) veilig gehecht is. Bij hereniging met de ouder na een korte scheiding zijn ze in staat snel weer te gaan spelen.

De kinderen met een vermijdende hechtingsstijl (ongeveer 25%) lijken onverstoort te zijn als de ouder verdwijnt, maar zijn toch emotioneel uit hun evenwicht. Ze vermijden de ouder uit angst hun negatieve emoties al te zichtbaar te maken en daardoor een afwijzende reactie op te roepen.

Angstig-afwerend gehechte kinderen (ongeveer 15%) maximaliseren hun negatieve gevoelens, huilen vaak en klampen zich vast aan hun ouder; maar uiten tegelijk hun boosheid en verdriet door afwerend gedrag.

Tenslotte zijn er kinderen (ongeveer 15 %) die weliswaar een van de drie bovenstaande gehechtheidpatronen laten zien, maar tegelijk gedesorgeriseerd gedrag vertonen. Vlak na de hereniging laat het kind tegenstrijdige gedragingen zien zoals onafgemaakte pogingen tot nabijheid⁴.

¹ Vanderploeg J.D., Behandeling van gedragsproblemen, initiatieven en inzichten, Lemniscaat, Rotterdam, 2005, blz. 156-158 en Prins P. & Braet C., Handboek klinische ontwikkelingspsychologie, Bohn Stafleu van Loghum, 2008, blz. 9

² Adequate, snelle en flexibele reacties van de ouders op de behoeften van het kind.

³ Een houding waaruit duidelijke gevoeligheid van de ouders voor de signalen en behoeften van het kind voortvloeit.

⁴ Euser E., van Ijendoor M., Cyr C., Brilleslijper-Kater S. & Bakermans-Kranenburg, Kindermishandeling en gehechtheid, in Prins P. & Braet C., Handboek klinische ontwikkelingspsychologie, Bohn Stafleu van Loghum, 2008, blz. 478-49